

ASIA Esitutinnan keskeyttämispäätöksen perustelevinen**KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerille 19.3.2019 osoittamassaan kantelussa arvostellut poliisilaitoksen menettelyä esitutkinnassa. Poliisilaitos oli keskeyttänyt kantelijan poliisille ilmoittaman rikoksen tutkinnan, koska asiaan vaikuttavaa selvitystä ei ollut saatavissa. Kantelijan mukaan rikosentekijä olisi kuitenkin ollut poliisiin selvitettävissä, sillä kantelijan tietojen mukaan häneltä anastetun maksukortin tiedoilla oli ladattu toiselle henkilölle rekisteröityä matkakorttia.

Kantelija on vaatinut, että poliisi suorittaa asiassa esitutkinnan, jossa se käytettävissään olevilla menetelmillä selvittää epäillyn henkilöllisyyden ja saattaa asian syyttäjälle syyteharkintaan.

SELVITYS

Asian tutkinnanjohtajana toiminut poliisilaitoksen rikoskomisario A on antanut asiasta selvityksensä. Poliisilaitos ja Poliisihallitus ovat antaneet asiasta lausuntonsa. Jäljennökset mainitusta selvityksestä ja lausunnoista lähetetään kantelijalle tämän päätöksen liitteenä.

Oikeuskanslerinvirastoon on lisäksi hankittu jäljennös A:n asiassa 4.2.2019 tekemästä esitutkinnan keskeyttämispäätöksestä, jota poliisilta saatu selvitys ei sisältänyt.

RATKAISU**1 Esitutinnan keskeyttämistä koskevan ratkaisun arviointi**

Esitutkintalain 3 luvun 13 §:n mukaan esitutkinta saadaan sen aloittamisen jälkeen tutkinnanjohtajan päätöksellä keskeyttää, jos rikoksesta ei epäillä ketään ja jos asiaan vaikuttavaa selvitystä ei ole saatavissa. Esitutkinnan keskeyttämisestä päätettäessä on erityisesti otettava huomioon epäillyn rikoksen laatu.

Rikoskomisario A:n selvityksen mukaan kantelija oli poliisille 25.11.2018 tekemässään rikosilmoituksessa kertonut, että hänen pankkikorttiaan oli käytetty luvatta ja että hänen lompakostaan oli anastettu rahaa. Kantelija oli ilmoittamansa mukaan ottanut yhteyttä VR:n asiakastu-

keen, jonka kautta oli käynyt ilmi, että joku muu henkilö oli käyttänyt kantelijan pankkikortin tietoja lippujensa ostamiseen.

Poliisi oli 5.12.2018 lähettänyt VR:lle tiedonsaantipyynnön ostotapahtumista. VR:ltä oli saatu lippujen ostossa käytetyt puhelinnumero ja sähköpostiosoite. IP-osoitetta tilauksista ei ollut saatu. Asiaa selvitetessä oli käynyt ilmi, ettei ostoissa käytetylle puhelinliittymälle ollut olemassa latauksia, ettei liittymän ostopaikka ollut selvitettävissä ja että ostoissa käytetyn sähköpostin palveluntarjoaja oli ulkomaalainen.

A on selvityksessään perustellut, miksi asiaan vaikuttavaa selvitystä epäilyistä rikoksesta ei asiassa olisi ollut saatavissa. Hän oli ilmoittamansa mukaan keskeyttämispäätöstä tehdessään ottanut huomioon epäillyn rikoksen laadun. A on erikseen todennut, että kantelijan väite, jonka mukaan poliisi ei ollut tilannut asian tilaustietoja VR:ltä tai muuten yrittänyt selvittää ilmoitettua rikosta, on perätön.

Poliisilaitos on lausuntonaan yhtynyt A:n antamaan selvitykseen ja todennut saadun selvityksen perusteella esitutinnan keskeyttämisen olleen asiassa oikean toimenpiteen. Poliisihallitus on todennut lausunnossaan, että A oli asiassa toiminut hänelle kuuluvan harkintavallan mukaisesti keskeyttäessään esitutinnan.

Myöskään minulla ei ole asiasta saamani selvityksen perusteella perusteita todeta A:n esitutinnan keskeyttämisestä päättäessään ylittäneen harkintavaltaansa. Asia ei näin ollen tältä osin anna aihetta toimenpiteisiin.

2 Keskeyttämispäätöksen perustelujen arviointi

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan esitutinnan toimittamatta jättämisestä, lopettamisesta 3 luvun 9 §:n 1 momentin taikka 10 tai 10 a §:n nojalla sekä päättämisestä saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi on tehtävä kirjallinen päätös. Sama koskee muuta vastaavaa esitutkintapäätöstä, joka voi vaikuttaa asianosaisen oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin. Esitutkintalain esitöissä (HE 222/2010 vp s. 237) on todettu muun ohella esitutinnan keskeyttämispäätöksen voivan olla säännöksessä tarkoitettu muu vastaava esitutkintapäätös.

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä on ilmentävä päätöksen perustelut. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada asiassa perusteltu päätös kuuluu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeisiin.

Esitutkintapäätösten perusteluilla on monia eri tehtäviä. Ne muun ohella mahdollistavat poliisin ratkaisutoiminnan ulkoisen kontrolloitavuuden. Esitutinnan keskeyttämispäätöksen perustelujen keskeisenä tehtävänä voidaan pitää sitä, että asianmukaisesti perusteltu päätös kertoo asianomistajalle, miksi poliisi on hänen asiassa keskeyttänyt jo aloittamansa esitutinnan eli miksi asiaan vaikuttavaa selvitystä ei poliisin arvion mukaan ole saatavissa.

A oli asiassa perustellut keskeyttämispäätöstään seuraavasti: ”Asiassa ei ole saatu rikoksesta epäillyn henkilöllisyydestä selvyyttä.” Selvityksessään hän on todennut perustelleensa päätöksen riittävästi ja esitutkintalain 11 luvun 1 §:n edellytetyllä tavalla. A on vedonnut selvityksessään siihen, ettei tutkinnassa käytettyjen salassa pidettävien taktisten ja teknisten menetelmien kirjaaminen päätökseen ollut perusteltua.

Poliisilaitos on todennut lausunnossaan, että esitutinnan keskeyttämispäätökseen olisi tullut kirjata laajemmin ne seikat, joiden perusteella esitutkinta keskeytettiin – mitä rikoksen selvittämiseksi oli tehty ja mitä oli saatu selville.

Poliisihallitus on lausunnossaan todennut, että pelkästään keskeyttämispäätöstä lukemalla ei käy selville, mitä toimenpiteitä asiassa on tehty ja miten asiaa on arvioitu. Poliisihallituksen mukaan A:n tekemä päätös ei täytä esitutkintapäätöksen perusteluille asetettua informatiivisuuden vaatimusta. Poliisihallitus on todennut lausunnossaan, ettei A:n asiassa antamasta selvityksestä ilmennyt sellaisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisia salassa pidettäviä poliisin taktisia ja teknisiä menetelmiä koskevia tietoja, joita ei olisi voinut kirjoittaa päätöksen perusteluihin.

Yhdyn lausunnonantajien näkemykseen päätöksen perustelujen riittämättömyydestä. Päätöksen perusteluista asianomistaja ei ole saanut tietoa siitä, mitä poliisi asiassa oli rikoksen selvittämiseksi tehnyt ja miksi rikoksen selvittämiseksi tarvittavaa lisäselvitystä asiasta ei tutkinnassa ollut saatavissa. Perusteluilla olisi saattanut olla mahdollista ehkäistä A:n selvityksessään mainitsemaa (ks. edellä kohta 1) asian asianomistajan virheellistä käsitystä, ettei poliisi ollut yrittänyt rikosta selvittää.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Asian tutkinnanjohtajana toiminut rikoskomisario A ei ole ylittänyt harkintavaltaansa päättäessään asiassa esitutinnan keskeyttämisestä. Hän ei kuitenkaan ole perustellut päätöstään siten, että asianomistaja olisi siitä saanut tiedon keskeyttämisen perusteena olleista seikoista.

Kiinnitän rikoskomisario A:n huomiota esitutinnan keskeyttämispäätösten riittävään perustelemiseen. Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Totean selvyyden vuoksi, ettei toimivaltaani laillisuusvalvojana kuulu kantelijan asiassa toimivalla tavalla antaa poliisille yksityishenkilön tekemäksi epäillyn rikoksen tutkimista koskevia ohjeita tai määräyksiä.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Petri Martikainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
